

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvésének előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányfőzésekben.

Vallás és kenyér.

Székesfehérvár, okt. 13.

Állj meg élet lármás rohanású. Most harangszó zsong és ének zendül. Tiszta szíveknek, férfiszíveknek tömjénillata árad. Magas régiókba hat, ahová nem ér el a gyarkémények fojtó füstje. Kérges kezek imára kulcsolódnak. A homlokok barázdái elsimulnak. A nyugodt lelkiismeret derüje üli meg az arcokat s a szemekben kigyul a régi magyar hithűség és lelkiesedés megtisztító, fölemelő szent tüze. És száll az ének szájról-szájra. Üdvözlégy Oltáriszentség... Műriát dicsérni hívek jöjjetek...

Nagy vonásaiban így alakul ki előtünk az az impozáns tömegű férfizarándoklat, amely holnap a magyarok Nagyaszonnyának ezen a nemzeti vonásaiban is oly gyöngéd vasárnapján indul Bodajkára, a nemzet történetében ugyancsak jelentékeny szerepet vitt ősi város falai közül.

Lélekemelő hitvallomás ez a zarándoklat. Nem látványosság, amely pillanatnyi impressziók keltésére alkalmas csupán. Nem kérkedő fölvonulás, amely visszatekintést kelt. Mély érzelmek ereje lüktet benne, amelyet senki illetlen szóval maga

ellen ingerelni ne merészeljen. El kell némulnia a gunynak. Ez a tettek katolizmus, nem a sekrestyéké. Itt férfiak vallják meg hitüket nyíltan, nem jámbor öreg anyókák. Becsülés adassék tehát a bátor hitvallóknak.

Vigasztaló jelenség, biztató kép ez a processzió. Egyik hirdetője a magyar katolikus társadalom jövőendő nagyságának. Csak el kell gondolni, milyen nehéz idők viharzanak most el a kereszt fölött. Tánadja a liberalizmus halálos gyűlölettel. Tánadja fölülről a páholyok vakolóiával. Tánadja alulról a téglaszín lobogó alatt. A politikában elbukott a bün irány. De azért ott is, végvonaglásában is vért főcskendi a kereszt felé Julián módjára. A társadalomban azonban még mindig lélelmes titkos hatalom, amelynek tervei ellenőrizhetetlenek, szándékai kiszámíthatatlanok, aknái kifürkészhetetlenek, gonosz-sága pedig lépten-nyomon utunkba áll. A tudomány álarca alatt, a kultúra köpönyegében, az iskolák tornácán az irodalom berkeiben, iokéft pedig a munkásnép világában. Am az a kereszt, amelyet anynyi oldalról érnek támadások, szilárdul áll földjében, terebélyes nagy faként, amely alatt mindenha enyhülést talál egy egész

világ, ha megterhelten, fáradva pihenni tér alája.

Ime, most is ez alatt a kereszt alatt vonul föl egy hatalmas munkástábor a Boldogasszony bodajki kegyelemhelyére. A holnapi zarándoklat zömét ugyanis hithű katolikus munkások teszik. Munkások, akik igazán azok. Mert dolgoznak a jó Isten nevében, az édes magyar haza szolgálatában, családjuk szeretetében és házitűzhelyük védelmében. Munkások, akik a hetedik napot úgy töltik, ahogy azt éber lelkiismeretük parancsolja. A szociáldemokrácia sivatagában üdítő oázis az ilyen munkáscsoport. Biztat, buzdít bennünket és példát ad a katolikus intelligenciának, amelyet megerősít hitében, amikor az Ur asztalához járul és megdedz küzdelmében és megszilárdít bizalmában, amikor a szüzmariahs lobogó alatt vonul zarándokolni. Ide nézzetek ti kicsinyhitű világi katolikusok, ti gyávák, alkalmazkodók, melléktekinteteket keressék. Ne mondjátok azt, hogy már veszte minden. Semmi sincsen veszve. Még, amit elmulasztottunk, azt is helyrehozzuk. Ti nagyképtű szabadgondolkodók, akik a villany korszakában kialvó méceseshez hasonlítjátok az egyházat, az öntudatos, tetterős lelkeknek erre

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Madár elnémult . . .

*Madár elnémult lombjavesztett ágon,
A tar galyak közt szél siránna jár,
Mégfagy a harmat a hervadt virágon,
S mi felcsokolná, nem jó napsgör . . .
És mintha sirna gyászán a viláknak,
Sűrű cseppekben könnyezik az ég —
De nekem most is friss rózsák teremnek:
Az én szivemben édes szerelmek,
A boldog nyárnak forró lángja ég . . .*

*A természetnek lassu halálkölása,
Borongó dalom nem zendül meg,
Az elmulás s a hervadás varázsa
Nem éri fájón az én lelkemet.
Nem panaszkok, hogy mért fedi ködfátyol
A hegyet, halmot, völgyet és erét —
Mit bánom én, hogy erdő-mező gyászol,
Nem zengek dalt a méla hervadásról,
Szivemben boldog nyárnak lángja ég . . .*

Marton Pál.

Megjött a kisuraság.

Ira: Törzsök Vilmos.

1.

Se a tisztartó, se az ispán nem volt megelégedve a Jóska gyerekekkel . . .

Nem is csoda!

Mert az uradalmi tiszték úgy gondolkoztak Jóska körül, a parádés kocsisról, a Csik Marci nyalka unokájáról, mint az alsóvárosiak Szák Gergelyről a Biró Lidi fiáról.

Sokszor megesett ugyanis, hogy az alsószerven (pedig ott van ám vagy száz gazdaház) bezuzódott valamiképen egy-egy tükröablak, sőt olykor-olykor egy-egy bámész kobak is.

Ilyen fura esetekben a károsult léleknek nem volt előbbvaló gondja, dolga, mint hogy elmenjen Lidi asszonyhoz és bejelente a kárt . . .

No, mert ki is zuzna, törne más, mint a Szák Gergely!

Más egyéb dologban épen így áll az ügy a parádéssal is; pedig ez már nem is gyerek, mert hogy nem régen jött meg a honvédektől, a hol álló nyolc hétig szolgálta a királyt.

Ha ugyanis például, tesztem azt, a téns tisztartó ur megparancsolná annak a lépokat bujó Meleg Mártonnak, hogy fogjon egy haraszákba száz tarélyos kigyót meg egy menyhalat, vagy csikot s azután rákiáltana a vályogvető Csirke cigányra, hogy „hékás, kösd be a kezedet s vedd ki hamar a menyhalat vagy a csikot” hát — mondom — meglehet, mert az őrdög nem alszik (még a szerencse százféle), hogy a Csirke száz más közül is kihuzza a menyhalat, vagy a csikot.

De a mily biztos, hogy a Csirke cigány csikot csip meg a nyüzsgő zsákban; a mily biztos, hogy egyet huz ki az egy közül, nem pedig egyet a száz közül, ép oly biztos, hogy az először nyíló rózsát, a korán felő szagos, duplaszögfűt a virágoskertből, az először pirosó almát, vagy a legelőbb erő izetes körtét a gyümölcsösöskertből nem a parádés kezeli el, hanem valaki más.

Hogy aztán a virágó, gyümölcsöt kinek adja, hova viszi, ugyan ki tudná kitalálni!

No ha senki, akkor az a valaki, aki nap-hosszat csak nyomokat firtat, bizonyosan kitalálja.

Az öreg Ördög (a kastély őre) sokszor vette észre, mintha homályosabb időben a kastély erkélye alatt amolyan Jóska-féle mozogna.

Ha pedig elsötétedtek a kastély ablakai, lassu, halk, méla nóta származott ki a cselédház ablakaiból, vagy a parkszéli fák alól. Az sem volt ritka, hogy a csendes danát fel-felváltotta a lágy fuvola.

És mindig csak azt mondta, hajtotta a nóta, azt hangoztatta a furulya, hogy hát nehéz, igen nehéz a virágot tüske közül kiszedni és hogy még nehezebb a szerelmet titkolni . . .

Pedig hát hiába, el kellett titkolni, mert — mert kérem, ne vétsék számmal, de az a kis jószág, aki ott főt a jó méltósága mellett sürgött-forgott, — bár sok eső esett, amikor született, — mégis, mégis olyan igen gyerek, oly igen fiatal a lelkem, hogy nem is tudhatja, el sem gondolhatja, hogy mi is lenne hát az a szerelem.

2.

Ki ne ismerné a Patakyak kastélyát és oszlopcsarnokát! A hatalmas épület eléje hatalmas, faragott pillérek pihen, széles-tágas erkélyivel felettük.

Lent, az oszlopok tövében terítettett a nagyuri asszony; kitette óráját a hófehér asztalra s türelmetlenül nézegetett a nyugvó nap irányában.

Csakhamar porfelleg támad a szikkadt országúton; közeledő aratók danája nallszik, kaszák és sarlok villognak a napfényben, majd gyors hintó robog el mellettük; minden ember

Mai lapunk 6 oldal.

00000569

a fényes sugárzására néztek. És ti nemzetközi demagógok, néztek meg ezt a menetet és hasonlítottok össze a ti durva, vad tüntető körmeneteitekkel. Itt a keresztvitézei vannak. Nem provokatív magatartással, hanem az ideális meggyőződés csodálatos varázsával.

Amíg egy-egy püspöki városnak, egy-egy egyházmegyének ilyen munkásnépe van, amíg ezt a munkásnépet az intelligencia így tudja vezetni, addig nincs okunk a kétségbeesésre. Sorai közé kell állanunk ennek a hívő népek és amint hétköznapokon vele kell küzdenünk, szenvednünk, dolgoznunk, úgy az ilyen nagy ünnepen vele kell imádkoznunk. Nincs ezen nevetni való semmi, tessék elhinni. Hiszen ugyanis azért hagyta el Istenét a nép, mert az elzüllött urisoztály mutatta meg neki az atheizmus felé vívó utat. Úgy van az, hogy ahol romlott az értelmiség, ott csakugyan gyöngye a nép. És ha a hatóság, ha a keresztény földbirakosoztály, meg egyáltalán a katolikus értelmiség végső kétségbeesésében, szociális viharok, válságok és zavarok idején oly igen hatékony eszköznek találják a hullámok lecsönvesztésére a templomok szószerzőit, akkor jusson eszükbe békés napokon, hogy a szószerző hatására csak abban az esetben építhetnek, ha erre életükkel rászolgálnak a nép között. Ha tehát maguk is eljárnak az Isten házába a néppel és ha nem irtóznak olyan rettenetesen a gyóntatószékétől. Ellenkező esetben bizony hiábavaló lenne ma holnap a szószerző. Hiába beszélne róla a pap. Hiszen nem volna kinek. Ha a kapatos-osztály tüntetőleg kerül a templomok, nem lehet csodálni, ha a vörös agitátorok beszédeire halgatva, a nép sem látogatja. Úgy gondoljuk nem árt mindezen a világi katolikus intelligenciának a holnapi körmenet alkalmából egy kissé meditatálni.

Ám az ember nemcsak igéből él. Kenyérből is. Hitünk bátor megvallása a keresztény restauráció modern korában nem elégséges. Anyagi téren is iparkodnunk kell. Ora et labora. A mi főpásztorunk is ecclesia laboransnak kívánja látni a papságot. Dolgozni kell éjt nappallá téve mindnyájunknak az imádságba foglalt mindennapi kenyérért. Különösen sokat kell pedig törődnie, vesződnie annak a munkásosztálynak, amely most olyan épületes formában vallja meg előttünk hitét. Ezt a munkáséletet azért istápolnunk kell a lét harcában, vezetnünk a gazdasági világ utvesztőiben. Ne fogja ránk senki, hogy mi csak félrevezetjük, elbutítjuk ezt a hazafias munkásosztályt. Hogy mi a magunk hasznát, minél könnyebb megélhetését keressük az ő rovasára, hogy szenteskedővé tesszük a szúrjuk ki a szemét. Hazudik, aki mondja. Nekünk értelmes, öntudatos férfiak kellene, nem felszeg sakkfigurák, aminők a vörös falanszterben bőven akadnak. Mi szervezni, nevelni, emelni akarjuk a magunk munkástestvéreit. Emelni az anyagi jólétnek arra a fokára, amelyet hitbuzgó lelkek, etikai nivójuk megerdemel.

Hogy pedig az a nagy apostolotudó, aki lángoló tűzszlopként halad a holnapi zarándoklat élén, tüneményes világokat tárva a nyomában haladó sereg elé, - a lélek tápláléka mellett a testről, az anyagi kérdésekről mennyire gondoskodik ennek a városnak, ennek az egyházmegyének katolikus társadalmát s főként annak alsóbb rétegeit tekintve: legutóbbi szociális alkotásai közül igen szépen mutatja a most készülő *székesfehérvári keresztény-szociális kurzus*. Erkölcsei kötelessége a mi katolikus társadalmunknak, hogy ezt a tanfolyamot fényes sikerűvé tegye. Mert ez a tanfolyam valóban hívatott arra,

hogy a gazdasági küzdelemben utat jelöljön annak a népnek, amely asztali al-dással kívánja megszerezni a kenyéret.

Igy kapcsolódik egybe a munka és az imádság, az örök jutalom és a földi boldogulás, a vallás és a kenyér.

Dr. H. L.

Székesfehérvár, okt. 13.

Az ekspozé. Nagy várakozás fordult a miniszterelnök pénzügyminiszteri ekspozéja felé. Tegnap volt a nagy nap, amikor *Wekerle* megfelelt a várakozásnak a Házban. Mennyivel több a lelkiismeretes körültekintés ebben az ekspozében, mint a régi szisztéma alatt, amikor formákat kellett szerezni, hogy a kortesérdemek honorálása elburkolható legyen! Sok még a korrigámi való. Csodákat nem is vártunk az ekspozétól. Bennünket tökéletesen megyugtat az az egészséges szociális és gazdasági politika, amelynek olyan régóta várt képe tárult a magyar közélet elé a Ház tegnapi ülésén, a kormány pénzügyi politikájának megismerésekor.

A katolikus sajtóról.

Olvasóink köréből vettük az alábbi figyelemre méltó s a Szemre-interpelláció kapcsán különösen aktuális cikket:

Annak a szomorú és szegényes állapotnak, hogy a magyar katolikusok között oly sokan vannak akik a katolikus sajtóval oly szegényesen és mostohán bánnak, végre-valahára meg kell szünnie. Valóban a mi nagy hibánk és iemoshatalan szegényünk volna, hogyha katolikus sajtónkat egyetértésünk és támogatásunk hiánya miatt lassan, végzetőző pusztulás veszedelmének engednők át. Azt hiszem, katolikus becsületünk követeli, hogy ezt az esetleges pusztulást legjobban erőnkől minden áron megakadályozzuk.

Ha katolikus lapjaink irányát és tartalmát

leveszi kalapját, üdvözít a hintóban ülő fiatal urat, mialatt meglepődve hallszik itt is, ott is, hogy ni, a kisuraság, a kisuraság! Megjött a kisuraság!

És a kisuraság csakhamar odaállt a szélső oszlop mellé s kezeit nyeglén zsebbe dugva, vajmi orcátlanul kezdé vizsgálgatni az arra, előtte elvonuló munkásokat, azaz hogy inkább másokat. Ezek pedig iparkodtak félrehúzódni és sokan az arcukat elfordították, mert — mert ennek a kisuraságnak, kérem, nagy volt a hirt, de nem a jó hirt. S ez a hirt elhatolt messze vidékre.

Azt hiszem azonban, nem maradok hazugságban, amikor azt mondom, hogy a kisuraság megérkezésének hirt olyan igen rosszul nem hatott senkire, mint a paradésra.

Ezt maga az a sujtásos, cifraruhás inas, a Riczáék gyereke is megmondhatja (aminthogy a méllóságos asszonynak meg is mondta).

Mert a hogy az állomáson válták a kisuraságot és a paradés megpillantotta az érkező vonatot, hát ugyanakkor nem kimélte a nyelvét, hanem olyasmint dudolt, hogy „Vér meg Isten a gózkocsi kerekét.” Később meg, mikor a nyeret a kisuraság paripájára tette, azt mondta, hogy bár csak fordulna le róla . . . Puskapucoláskor meg olyan gonosz volt a kívánsága, hogy bár csak minden puska visszafelé löne.

3.

A paradés hajította a csónakot.

Kissé nehezen ment a dolog, mert a víz a sok esőtől megáradott. Aztán a csónak sem volt ám egészen olyan, mint a Bíró Mihályé, vagy mint a többi közönséges halászléleké; hanem kissé nagyobb. Feketére volt festve, ülések voltak reaszegezve, aztán az orra

szűkebb volt s kissé fölkonnyult, mint a dunai molnároké.

A csónak elején az első ülésen ült a kisuraság, fegyverrel kezében.

A szűk sikátor szélein a karsu szíronták deréig vízben áll; a szemérmes sárga lilionnak fejt mossa az áradat; a nefelejszobok teljesen elüntek, a vizirózsa pedig, mely annyi negéddel eresztü hosszú zöld szárait a mély talajból a vízfelület felé, most a habok tükre alatt néhány ujnyira libegeti pompás, félszirmos fejét.

A vadászok türelmetlenek, de nagyon.

Nem is csoda! Az evező-legény hosszú evezője, meg a feje gyakran eléri a sikátor fölött bozatszerűen összehajló nádcimereket, melyek azután bőséges harmatot öntöttek nyakába.

A türelmetlenségnek másik oka, hogy nem került vad a puskacsó élébe. Olykor-olykor könnyed vizituk libben át a sikátor vizén; a kanyarulatoknál éber, holdasfejű szárcsa keresi élmét. Nehéz vele birni nagy víz esetén. Egy rövid pillanat és már a víz alatt van s felbubik valahol a nádak aljában. Sokszor hallani, a mint pár lépésre a csendesen haladó csónak mellett, a sűrű nádban lubickolva buvik, evez; de csak a fül hallja, a szem nem látja.

A kanyarulatoknál, vagy egy egy bokrosabb nádcsonomó tövében gyöngyösnaku ruca alakja tűnik fel.

Jó szerencse, ha az ügyes puskás megkaphatja, mielőtt a vad nagy sáporok között, hangos repüléssel a nádcimereket áttöri, majd ezután már láthatlanná válik.

Régen uszik már a formás, uri csónak; de zsákmány nem akad. Vad ugyan van elég, a puska is dörög, de mielőtt a lövés a helyére érne, a lebukott vizivad fölött képződött habgyűrűt freccsenti szét a gyilkos ölmserég.

Szitok, durva szitok kel az ifju urvadász ajkain, megállítja a csónakot, féktelen dühében ronggyá lövé a mellette éneklő náuiverebet s hazafelé indul.

— Te Jóska, te, szól kis szünet után, léhán s kíváncsian, mondd csak, mondd, mennyi az ideje, hogy az a leánygyerek a kastélyba került?

(Csak Isten őrizte, hogy a szegény legény az evezőt el nem eltette.)

— Kérem, kérem, én . . . Jószerivel nem is tudom; vagyis, hogy úgy talán két-három hónapja . . .

— Csinos jószágocska! No de azt csak tudod, hogy ki ija-fija?

— Nincs annak, kérem, se apja, se anyja!

— Szegény, szegény gyermek, sajnálkozik az ur, no majd gondoskodom róla . . .

Sokat, nagyon sokat kérdezett még a kisuraság, melyekbe a szegény legény szörnyen belehalványodott. Hanem mikor hazaértek, akkor, akkor . . . Úgy futott, kódorgott a kastély körül, az istálló körül, a parkban, a gyümölcsösben, mint egy elátkozott lélek. Végre eszébe jutott, hogy hát az a fegyver, a mi ma volt használatban, a tisztogatást várja. Oh de hogy is fejlethette el ennyire!

Futott rögtön, igen gyorsan a kisurasághoz. Aztán, kérem, azokat a szerszámokat, melyek a tisztogatáshoz szükségesek, egyenként hozta le. De ki is tehet róla, ha egyszerre lehozni nem tudta!

Mikor pedig ezenközben a folyosókon futkozott, folyton kutatót, keresett, tekintgetett; sőt olyannyira vakmerősködött, hogy egyik másik terembe is benyitott. Végre, végre mégis megtalálta azt, akit keresett . . .

Az a kis apátlan, anyátlan, árva teremés

mérlegeljük, őszintén be kell ismernünk, hogy azok igazán méltók a mi hűbatható pártolásunkra. Az igazán katolikus lapoknak főfeladata, hogy az olvasóközönséget minden igazért, szépért és nemesért lelkesítsék. Miért is az emberi társadalomból főképen csak az igazán, a nemeset és szépet különösen hangsúlyozva, az igazi erénységért, becsületességért és igazságosságért ernyedetlen rettenthetetlenséggel szállanak sikra. A hazugságot, a nemtelent és rutat viszont szigorúan és rövidesen tárgyalják.

Ilyen helyes módon törekednek az embereket a becsületesség és igazságtalanság gyalázatos bűneitől visszariasztani. A jó katolikus lapok a szó legszigorubb értelmében dolgoznak a jogért, az igazságosságért. Igen, a modern (!) korunkban oly számtalanszor megvalázott igazságért. A jó katolikus újságok felébresztik az undorító önzésbe ugyszólván belefult emberiségnek aivó nemeslelkűségét; a hűhied és szeretetlen szivekben a hit világát és a keresztény szeretet kellemes melegét; megerősítik az erkölcsi érzéket oly sok ingadozó, a szabadkőművesességhez, annak különféle erkölcsi aberrációjához hajló lelkekben, amennyiben bátran és rendületlenül mindig az igazi, keresztény és elpusztíthatatlan erkölcsi törvény érdekében harcolnak. A valódi katolikus újságok továbbá folytonos uttörői az igazi keresztény kultúrának, amelyet vallásosság nélkül nem is lehet elképzelni. A katolikus újságok terjesztik a keresztény felebaráti szeretetet, vagy akinek úgy tetszik, nevezze azt humanizmusnak, azonban az nem álhumanizmus, hanem helyes humanizmus. A valódi katolikus lapok bátran és hűven küzdenek minden rágalom és guny ellen, amelylyel Krisztus egyedül csálhatatlan és egyedül igaz egyházát főkép a mi ugynevezett felvilágosodott korunkban oly számtalanszor illettik. A katolikus lapok Isten ügyét és az emberiség érdekét, igazán felkarolják és tovább is dolgoznak ebben a kipróbált irányban vastürelmenel és bámulatos kitartással, kötelességszerűen. Erről a nehéz és kényelmetlen útról nem engedik magukat leté-

teni, terrorizálástól sem ijednek meg; a kicsinyes emberi érdekek, amelyek a katolikus világban is már oly sok évtől okoztak, az igazán katolikus újságoktól távol állnak. A meghunyászkodó emberi félelmet sem ismerik az igazi katolikus újságok, azért egész komolysággal és erélyvel küzdenek e veszedelmes emberi gyarlóság ellen. Egyik sajnálatra méltó hibája a mi korunknak főképen, abban áll, hogy oly igen kevés jellemes férfi található sorainkban. Nos, a katolikus sajtó legszebb feladatainak egyike valódi férfijelleme-
kel képzni, akik szívüket és az eszüket mindig helyesen tudják használni.

Röviden összegezve az előadottakat: igazság és igazságosság, valódi humanizmus, helyesen felfogott liberálizmus, valódi szabadság, keresztény kultúra és őszinte vallásosság, egybekötve igazi, magvas tudománnyal legszebb, legáltalánosabb és egyuttal leghatásosabb terjesztésre az igazán katolikus sajtóban talál, amint az újságaiban, havi folyóirataiban, röpirataiban és könyveiben előtűnk megjelenik.

Ha mi a katolikus sajtónak eme nagy és megfizethetetlen előnyeit előíreltel nélkül megfontoljuk, úgy arra az őszinte meggyőződésre keii jutunk, hogy az ilyen sajtó igazán megérdemli a legnemesebb menő pártolást, amelynek folytán aztán Magyarország katolikus sajtója igazán fel fog virágozni.

Rajta tehát, friss, nagyobbfoku munkára fel, ti katolikus papok, tanítók és általában ti buzgó férfiak a népek! Legyetek bátor és kitartó terjesztői a katolikus újságoknak és könyveknek! Ez a mi szent és szigorú kötelességünk különösen napjainkban, amikor az igazság és a hamisság oly veszedelmes és elkeseredett harcot harcol egymással. Kell jobb, boldogabb időnek jönnie. Be is következik majd, hogyha az igazi, a helyes irányu katolikus sajtó általánosabb és tömegesebb elterjedésnek fog örvendeni.

N. A. dr.

A HÉTROL.

A szappan.— Szövegezők.— Ingyen tej.

○ A szappan dicső dolog. Pro primo, mert kultúr ényező. Ki ne tudná azt a világot bejáró mondást, hogy „a szappanfogvasztás minden nemzet kultúrájának fokmérője.” Legutóbb a bölgötei iskola doktora pompázott vele. Dehát nemcsak ezért dicső a szappan. Pro secundo azért is még, mert forrása egy népszertien költői és költöien népszerű hasonlatnak. Ugyan van-e poéta, aki nem hasonlította az emberi reményeket a szines szappanbuborékhoz, mely „eloszlik” s nyomában „marad, mi volt: a pusztá lég?”

És mégis akad szappan, amely nem dicső, Ugy bizony. Mert nemcsak folt van már manap, amely tisztít, de szappan is, amely piszkít. Már miért ne lenne! Utóvégre, ha van olyan szappan amely a szerencsét fehérre mosza, miért ne lehetne olyan is, amely a fehér embert feketévé teszi? Nekünk nem is kell messze mennünk ilyen szappanért. Mi boldog nyelvedzői a fehérvári Száhrak porfelhőinek (hála néked, óh vízvezeték!) — ilyen szappannal is dicsékedhetünk. Nem is egygel, hanem hárommal.

— Vagy nem? . . .

△ Nem fért meg a „szövegező” erő két nagyreményű ifjában. „Tudod mit — szolt az egyik — teremünk szövegezési vállalatot!” Felcsapott a másik: „Szövegezzünk!” És kezdtek ábrándozni. Nyujtsunk segédkezet a tanügy buzgó napszámosainak, tanítunk, neveljünk mi is! Neveljünk a jövő reményeibe önállóság helyett szolgalelkűséget, önértet helyett gyáva kislelkűséget; csavarjuk ki kezükből a törekvés villogó kardját s nyomjuk markukba a gyámoltalanság szármalmas mankóit; oltuk ki a tudás fátylájának biztató, csalogató fényét s borítsuk rájuk a tudatlanság barna éjfelét, melyben majd világít nekünk az aranyak csillogása. A törekvő lelkek szárnycsattogásánál kellemesebb nekünk a szép, a fényes, a dicső pénznek csengése. Minek fáradjon az ifjuság az elvetett magból kinőtt csemetefának öntözgetésével, ápolgatásával, hogy majdan arról szedje a gyümölcsöket? Nyissunk piacot a tudásra törekvés gyümölcsjeinek. És ábrándozott a két nagyreményű ifju.

De hajh! Mulandó minden az ég alatt. Könyörtelen kezek markoltak bele a lélekmelő remények világába. Összenézett ekkor a két

épen most perdült ki nagy frissen a verandára, az oszlopok mellé. Formas karján hófehér asztalterítőt hozott, hogy beterítse vele az ott álló faragványos asztalt, melynél az uri család ilyen-kortájban oszonnázni szokott . . .

Lihelve, félve közelgett a legény; s beszélt sokat, nagyon sokat. Hogy milyen rossz, igen rossz manapság a világ, kivált hogy a pénznek, cifra ajándéknak mily nagy az ereje. Hogy ő azt jól tudja, épen azért az ő lelkének, mindenének csak emondja. Aztán azok a városban neveltek mennyi rosszat tesznek! Mert hogy szép, édes, hízlekedő szóval igen értik; mi ha haszontalan, akkor a pénzt, ajándékot, aranyat, ezüstöt sem kimélik . . .

— Vagy talán, vagy talán, szólalt akadozva a piruló leánynak, tán jobb volna, ha úgy vetnénk végét a dolognak, ha, ha . . .

4.

Másnap pedig (mivel ünnep vala) a kisuraság ott az oratóriumban majdnem hátraesett, mikor meghallotta, hogy az ő legénye, meg a kis árva lány jegyesek . . . Igenis jegyesek . . .

Bármiképen legyen is, de tisztá igazság (s a tudósok is azt állítják), hogy az emberek igen, igen furcsa, kimagyarázhatlan teremtesek. Sok akkor is nevet, ha bu. bánat éri; a más meg könyvet hullajt, mikor igazára örülni van oka neki. Aztán soknak a jó sem kell, pedig szákszám kínálják neki; egyik-másik meg pláne a bajt, szomorúságot keresi.

Lám a kisuraság is teljesen abbanhagyta a vadászatot; pedig már a víz is lepadott, fogoly, fécán is, — a mondásként, — „felszabadult.”

Azt mondják otthon ül. Hogy folyton csak

ír, tanul vagy dalol és zongorázik; szünet nélkül foglalatoskodik.

A Csik Marci unokája is se eszik, se iszik, csak töri magát; kesereg és panaszkodik. Ha pedig az éj eljön, egyre virraszt és kóborol. Le is romlott ám az istenadta; bátran belefelelhetnék a koporsóba!

Pedig már csak egy napja van hátra a legényéletből. Ithon, az apja házában nagy a sürgés-forgás, a készülődés.

Egy nap van még hátra; holnap lesz meg az utolsó hirdetés.

De a kastélyban is virrasztanak. A jó ur-asszony annyira kegyes, hogy a szép, arva menyasszonynak maga szabattja, varratja a drága ruhát a holnapi napra, az oltár elébe.

Most is, bár közel az éjfé, világos a kastély egyik ablaka s a tükröablakon tisztán ki-hallatszik a varrómasina nesze, zaja.

A kóbor vőlegény, mint már két hét óta, ismét megjelenik . . .

Pedig milyen viharos a nyári éjszaka! Kóromsötét, fenyegető felhő húzódik nyugat felől; már meg is érkezett gyorslábú futárja, a hideg, viharos szél; koronként lilászint vált az égboltozat, bevilágítva a kastélyt, az udvart, de sőt a tájékat. Tisztán lehet látni a magas, oszlopos csarnokból a villámok fényénél, niint rohan a vihar a messze lapokon keresztül, hogyan borzongatja a nádakát, fűzeket; tördeli, kavarja az ezüstös ágakat, a bolyhos cimereket.

Megered az eső.

Először csak lassan; nagy, kövér cseppekben; egy perc múlva már mintha öntenék. Zúg, morog a vihar, cikázik, csattan a villám, visszahangzik az udvar . . . A vőlegény csak áll az ablak alatt a szakadó esőben s hallgat, vigyáz, fülel, hogy ugyan mi minden történik odabenn!

Most úgy véli, hogy csengetyűszót hallott . . . S kihuzódik, ki az abiak mellől . . . Kissé félre, az oszlopsor felé, ahonnan az egész emeletet igea pompásan, kényelmesen végig lehet látni.

És a fáradsága, hogy úgy összeázott, nem esett hiába.

Világosság támad egy felső ablakban és . . . És, Uram, Isten, épen abban az ablakban, melyen belül az a, az a . . . Hogy is mondják, hogy ki lakik?

Aztán, aztán, a függöny, a drága függöny mögött egy jól ismert kedves alak árnya lebben meg . . .

A vőlegény elfut, el a szérűkertbe; de csakhamar visszatér. Létrát támaszt a fálnak . . . Felmegy s figyel, hallgat, vigyázva, szinte megmerevedve . . .

— Mi hordoz itt fiam, mondó csak, mi hordoz itt téged ebben az itéletidőben?

— Csak egypár szóm volna, tisztelendő atyám.

— Mi lenne az, fiam?

— Csak arra, arra kérem, ne hirdessen ki többet engem. Ej — ismetelte hevesen — ne hirdessen ki többet engem.

Azután otthagya szó nélkül az őz papot, itt hagyta faluját és az országot. Most valahol a tengeren, vagy a mi lehetőbb, a tengeren tulon — mint mások, sokan, — hordozza, hurcolja azt a tengernyi bánatot.

szövegező. Hát van még szükség önállóságra és önrzetre? Van még szükség a törekvés világo kardjára és a tudás fálájának fényére? Hát jobban izlik a saját kezekkel gondozott fának gyümölcse, mint a piacé? Van még szükség másra is, nemcsak a dicső pénzre?

Igenis van. Amig az önrzet, a törekvés, a tudás és becsület pusztá fogalmakká és egy nemesebb kor emlékeivé nem válnak: addig mondjatek le ábrándjaitokról, nagyreményü — szövegezők.

□ A vakolók nemes társasága a héten mégint dóbra ütöte, hogy 340,665 adag tejet osztott ki június 1-től szeptember 30-ig.

Dramái léptekkel közeledik a tél. Megnyílnak majd a melegedő szobák is s újból is lesz alkalmunk hallani a hírnökök harsonáinak rivalgását, hogy ennyi meg ennyi ember olvasotta fel a velőt didergő csonjtáiban és melegtette fel az elcsönnesedett vért összezsugorodott ereiben. Jönnek majd a páholyok konkolyhíntői, szórják majd a konkolyt a szába szökcent vetésbe és hintik a port a nagyközönség bámuló szeméibe. Felhangzik majd a vád, hogy ime, a páholyok zugaiból árad az áldás az emberiségre, míg a holtkéz mozdulatlan marad.

Tanulhatnánk magvetés dolgában a konkolyhíntőktől. Ha megmozdul a holtkéz — pedig nyugodtan mondhatjuk, sokszor s hatalmas lendülettel mozdul meg — ússzenek zajt a mi dobaink s harsogjanak a mi kúrteink is. Szinte hallom az igénytelenül szerény mondatát, hogy amit jobbold cselekszik, ne tudja a bal. Jól tudom, hogy az irás mondja ezt. De azt is mondja ám, hogy ne rejtis a gyertyát a véka alá. Ha ég, akkor világíts vele. Ha magad le nem veszed róla a ráborított vékát, a sötétség lovagjai ugyan le nem veszik. Sőt ha látják kicsillogni résein a világosságot, még ráfeksznek, hogy a sötétség teljes legyen.

Nagyszerűen értenek ezek az urak a reklámszínéléshez. Ingven tej, kenyér, melegedő szoba, megymás a legaggodalmasabb pontos sággal kerülnek elszámolás alá s ne adj Isten, hogy az egész ország ne tudjon az utolsó falat kenyérről is, melyet az éhezők szájába dugtak. Nagyon ügyes taktika ám az, hogy az elszámolás sűrűn történik, úgy hogy mindig a levegőben uszkál. (Uszkál, mint a mi fejünkben az a kérdés, hogy miért kell városunk koldusaival minden pénteken tatárjárást rendeztetni?) Mi pedig megindító némasággal hallgatunk a holtkéz hatalmas alapítványairól és adományairól. Úgy teszünk, mint a teknősbékával versenyre kelt nyul, aluszunk. Csak aztán úgy is ne járjunk, mint ez a nyul . . .

Viktorján.

ÜJDONSÁGOK.

Székesfehérvár, okt. 13.

— (A bodajki ünnep.) A szép eszme testét ölt. Holnap, ezen a kedves magyar ünnepen sokszázfőnyi férfiaranókat indul Bodajkra a már ismeretes program mellett. Bodajkon püspöki mise lesz. Ugyancsak a megyéspüspök tartja a szentbeszédet is. Délután fél 2 órakor kezdődik a *katholikus népgyűlés*, amelyen a fővárosból *Huszár* Károly és *Haller* István lepszervezők vesznek részt. A népgyűlést a szomszédos falvak népe is hivatalos.

— (Püspök a leánykereskedésméről.) Hétfőn, e hó 13-án alakul meg Budapesten a *Leánykereskedés elleni magyar egyesület*. Az alakuló gyűlés az üggyvédi kamara Szemere-utcai helyiségének dísztermében fog lefolyni. Különös súlyt kölcsönöz az alakulógyűlésnek megyéspüspökünk, *Prohászka* Ottokár dr. előadása a leánykereskedés ellen. A gyűlés délután 6 órakor kezd meg tanácskozását.

— (A kormány és az iparkiallítás.) Tegnap, mint már jeleztük, a kereskedelemügyi kormány képviselőjében *Sziir* János dr. miniszteri osztálytanácsos, az iparfejlesztési szakosztály főnöke

megtekintette az iparkiallítást. Az illusztris vendéget, aki a délelőtti gyorsvonattal érkezett a fővárosból, a vasuti pályaházban *Széchényi* Viktor gróf főispán, *Havranek* József polgármester és *Szűts* Jenő a vármegye alispánja fogadták. *Sziir* dr. az állomásról a főispán kíséretében egyenesen kiállításához hajtatott, ahol *Rauscher* Béla déli vasuti főfelügyelő üdvözölte. A kormány képviselője *Széchényi* főispán és *Havranek* Antal elnök kalauzolására mellett megtekintette a kiállítást és a látottak fölött többször adott kifejezést meglepedésének. Délután *Széchényi* Viktor gróf főispán ebédet adott, amelyen *Szűts* osztálytanácsoson kívül *Prohászka* Ottokár dr. megyéspüspök, *Havranek* József polgármester, *Szűts* Jenő alispán és a kiállítás elnöksége vett részt. — Megemlítjük itt, hogy a kiállítás vasárnap este zárul. A záró ünnepségen való részvételüket *Prohászka* Ottokár dr. megyéspüspök és *Zichy* Jenő gróf, a kiállítás vezetője is megígérték.

— (A Saskör latogatása.) A budapesti SASKÖRMEK Holnap nuntegy szazotven tagu csoportja érkezik 9 óra 17 perckor a gyorsvonattal a fővárosból Székesfehérvárra. A vasuton ünneplés fogadtatásban lesz részük. Az állomásról gyalog fölvonulnak a Vörösmarty-terre, ahol *Ember* Károly lovag beszéd kíséretében megkoszoruzza a Vörösmarty szobrot. *Ferassy* József, a Vörösmarty-kör nevében megköszöni a kegyeletes emlékeztést A küldetés azután megtekinti az iparkiallítást. A Belvárosi Katolikus Kor Szent István-teremben bankett lesz a vendégek tiszteletére.

— (A vízvezeték ügye.) Tudvalevő dolog, hogy ez a tengeri kígyó újra és újra kísért s csak a valóságba való atalakulása meggyelenehezebben. A Szepesi-cég éveken keresztül áltatta a várost az ő vízvezeték tervével, amelyeket — mint mondotta — titokban tartott s mikor a város a mult hetekben felszólította azoknak bemutatására, kisílt, hogy terve sohasem volt. A csütörtöki vízvezeték ülés bizottsága elhatározta, hogy a vízvezeték építésére pályázatot tűz ki s a pályázati feltételeknek megfelelő összeállítására kiküldötte *Rauscher* Béla, *Say* Ferenc biz. tagokat és *Winkler* Vilmos főmérnököt.

— (A hetedik gyogyasztár.) *Lőrincze* Jenő helybeli lakos lakos okleveles gyogyaszerez egy hetedik gyogyasztár felállítása iránt folyamodott a belügyminiszterhez. A miniszter a kérelmet véleményezes véget megküldötte a város törvényhatóságának.

— (Péksegédek a főkapitánynál.) Találkozás a véletlennek, hogy akkor, midőn a fővárosban a péksegédek sztrájkolnak, székesfehérvári szaktársuk abból a célból jártak tegnap délután *Rei* István rendőrfőkapitánynál, hogy a vasárnapi munkaszünet megtartását szigorubbán ellenőrizze. A péksegédek azt akarják, hogy a vasárnapi munkaszünet a mesterekre is kötelező legyen. A mesterek ugyanis ezideig igen kedvesen oldották meg a kérdést. Egyszerűen segédmunkásukat, a mindeneseket állították vasárnaponként munkába, akik minden szakértelem nélkül sütöttek az egyebet rendszerint kritikan alulí hűfői sateményt. A rendőrfőkapitány megígerte, hogy az ügyet megvizsgálja és a legközelebbi idő alatt intézkedni fog.

— (Segédjegyzőválasztás.) Sárkeresztúr község képviselőtestülete folyó hó 10-én *Magdics* Ferenc okleveles jegyző segédjegyzővé választotta.

— (Zsindelyezik a kaszárnya tetejét . . .) Felpantlikázott kalapu legények nőjajától hangos napok óta az utca. Megkezdődtek az idei fősorozások. A *szükséltörvényi* járás állatásikötelesei állnak mérték alá a Ponty-korcsmában a sorozó bizottság előtt. Eddig nagyon gyeren zedték a legényeket és így csak ritkan hallható egy-egy bevált hangos kurjantása, hogy — hopp csaszare! A katonának alkalmas legényeket ott tartják a Ponty-korcsma udvarán és csak délután, amikor már az esküt is letették engedik őket szabadon. — A sorozások eddigi eredménye a következő: Október 10-én *Alta*, *Csör*, *Csász*, *Falubaltján*, *Füle* és *Inota* 258 állatásikötelese került a mér-

ték alá. Ebből bevált 74. — Október 11-én *Gárdonyi*, *Iszkaszentgyörgy*, *Moha*, *Kápolnásnyék*, *Nádasdladány*, *Sárkesszi*, *Jenő* és *Nadap* állították elő legényeiket, összesen 260-at. Itt az eredmény valamivel jobbnak mondható, mert 93 vált be . . . Az otthon maradt nyomorultak száma ilyen formán jóval több a ketőfél-háromnál. Sebaj! Ha nem kellett katonának, majd jők lesznek — tengerentúl a bányába. Mert ilyen világot élünk.

(Rövid hírek.) Bicskázó legények. *Hermann* Ferenc tókoli gazda Martonvásárról hazatérőben Diósdon a nagyvendéglő előtt megállt, hogy lovait megabracolja. Amig az állatokat kantározta. az esti szürkületben több előtte ismeretlen legény megtámadta és úgy összeszurkálta, hogy felgyógyulásához kevés a remény. A csendőrség *Hermann* bántalmazott *Merk* Márton, *Bugyunczky* Ferenc, *Hajdu* Ferenc és *Szefán* János diósi legények személyben kinyomozta. — **Vesztett eb.** Ráczeresztúron egy kóbor veszett eb *Timár* József ottani földmivest megmarta. Ugyszintén több sertést és házörzést ebet is. A megmarr kutyákat kiirtották, a sertéseket vesztéggár alá helyezték, *Timárt* pedig a bpesti Pasteur-intézetbe szállították.

— Köszönetnyilvánítás. Fogadják mindazok akik a bennünket ért súlyos csapás okozta fájdalomunkat — koszorú küldésével fogadtunknak rendelkezésünkre bocsátásával, a temetésen való megjelenésükkel részvételük nyilvánításával — enyhíteni szivesek voltak, legáltalább köszönetünket. *Roszbarger* Károly és családja.

Szigeti és Társa fényképészeti és festészeti műintézet Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. Nagytasokat bármely kis fénykép vagy természet után aquarell, platin, vagy olaj kivételben. Elsőrangú munkáért szavatol Szigeti és Társa.

— Székesfehérvár szabad királyi város agg- és szegényügyi bizottsága felhívja mindazokat, kik az aggok, szegények, foglyok és toloncok élelmiszeréhez a szükséges nyers anyagot, vagy kenyeret az 1907-ik év január hó 1-étől az 1907. évi december hó 31-ig szállítani kívánják, hogy az alább jelzett biztosítéki összeggel ellátott zártajánlatukat október hó 18-án délelőtt 10 óráig a tanácsi iktatóba annál is inkább adják be, mert később beadott ajánlatok figyelembe vételni nem fognak. A nyers anyagok szállításához 200 korona, a kenyér szállításához 100 korona biztosíték szükséges. A feltételek a hivatalos órák alatt betekintheők. A benyújtott zártajánlatok fölött a városi tanács legközelebbi ülésében végérvényesen határoz. — *Székesfehérvár*, 1906. október 13-án. *K. Horváth* István sk. elnök. *Lipcsy* Lajos jegyző.

TANÜGY.

Iskolaügyek.

Csütörtökön délután *Csapáry* László dr. elnöklele alatt iskolánk ügyeivel foglalkozott az iskolaszék.

Lambertné-Semsey Gizellának családi okokból egy hónapi szabadságot engedélyezett az iskolaszék. — A kultuszminiszter új eszméje, a kézügyességben való gyakorlás, nálunk is kezd első lépéseit. De természetesen, hogy nálunk még soká kell küzdenie a kezdet nehézségeivel. Ép ezért a miniszter nem is rendelte el kötelezőleg, hanem csupán ajánlja az egyes testületeknek. Annál nagyobb volt az iskolaszék meglepetése, amikor a tanfelügyelőség fordulatlan eljárásáról értesült. *Festlich* Bennó gróf tanfelügyelő ugyanis — tekintettel a tanítás nem kötelező voltára — kijelentette, hogy a kézügyesség tanítása ez idő szerint nem kötelező. A tanfelügyelő természetesen nem intézvén ezt az ügyet el véglegesen, *Nagy* Géza segédtanfelügyelő követeli az iskolától és föltétlenül megkívánja, hogy a tantervbe bevétesék, holott meg a tanítók sem értenek hozzá. Az iskolaszék úgy határozott, hogy egy kézügyességre oktató szaktanító kiküldését fogja kérni a minisztertől, aki először a tanítókat fogja oktatni s ha az meglesz, akkor a várostól minden iskola

számára 100—100 kor. segélyt kérnek, a melyből agyagmintákat készítenek. A miniszter másik óhaja, amely szerint a furás-faragás ügyességét is tanítarák az iskolában, egyelőre az utópiák világába tartozik. Mert még abban az esetben is, ha a mostani iskolapadok gyalupadokká volnának átalakíthatók, még akkor is potó n 28—30 ezer koronát emésztené fel ez a kísérlet, amelynek a mai h-lyi viszonyaink szerint azért se volna elegendő értelme, mert a mi népünk nagy része nem ipari pályán, hanem földműveléssel keresi a kenyerét.

Zavaros István, Szabó István, Semsey Ilona, Láber Gizella és Kozma Mariska tanítókat az iskolaszék jóváhagyásával esetleges helyettesítések szükségé idején alkalmazni fogja az igazgató. A két első már is átvette a belvárosi ipariszkolában megnyitott két elemi osztály vezetését.

Az Olaj-utcai iskolában az eddigi helyettesítői állás végleges betöltése céljából az iskolaszék egy tanítói (s nem egyszersmind tanítónői) állásra október 31-iki lejárattal pályázatot hirdet. A választás a november elején tartandó iskolaszéki ülésen lesz.

Sok szó esett az iskolákban teljesített munkálatokról. A kárpitos, az asztalos, a cserepesek, a meszelők, surolók oly csodálatos patópál módjára végzik az iskolák rendbehözését, hogy az alapos és radikális orvoslás feltétlenül szükséges. A függönyök reparálása például több koronát emészt fel s pár hét múlva már használhatatlanok, egy áprilisban kitört ablakot még októberben sem vágta be. A surolás botrányos s a városi pénztár számlái óriásiak. A mérnöki hivatal, amely féltékenyen őrzi a maga ellenőrzési és utalványozási jogait, hónapokig őt-hat átirat után sem intézi el a legcsekélyebb ügyeket, felülvizsgálni nem ér rá s mégis görcsösen tiltakozik minden józabb elintézés ellen. Az iskolaszéknek mindenestre módjában lesz, hogy ezen az oroszországi állapotban segítsen s talán már a szervezésnél egy gyorsabb és helyesebb utat fog választani az iskolák rendbentartása ügyére.

Az iskolák zsufoltága megszűnt. Az állapotok ugyan messze vannak még attól, hogy ideálisnak legyenek nevezhetők — amint ezt Bierbauer Viktor dr. tiszti főorvos jelentése igazolja — de a legégetőbb bajokon úgy, a hogy segítőt már az iskolaszék.

Rákóczi Ferencnek emlékét Lauschmann Gyula dr. indítványa folytán az iskolák impozáns módon fogják megünnepelni. Október 29-én az intézsítelet után minden iskola hazafias ünneppel rendez s hogy a gyermekek lelkébe minél maradandóbban bevésődjék a bujdosó nagy fejedelem képe és hazafias működése, az iskolaszék elhatározta, hogy minden iskola számára be fogja szerezni a fejedelem arcképét.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Atlikának kereskedelme.** Történelmi és jogi szempontból. Irta Tomcsányi Lajos Jézus-társasági atya. Az érdekes munka a szerző széleskörű tudását újabb oldaláról mutatja be. A könyv Kalocsán jelent meg s írójá Városvy Gyula dr. kalocsai érseknek ajánlotta. Ára 3 korona. Ismertetésére legközelebb visszatérünk.

* **Népdalbrándok.** Közkezdvelt régi népdalainkat újabban Lányi Ernő és Tóth Árpád dolgozták föl kezdő zongorajátékosok számára. A népdalkollekcióból eddig nyolc füzet jelent meg tizenkét nótaszámmal. Jó ízű, ötletes kidolgozás jellemzi a kis ópusokat, amelyek a magyar nép dalait könnyed kivitelükkel már a tehetségesebb kezdők részére is hozzáférhetővé ké teszik. A népdalgyűjtemény Vadász M. kiadásában jelenik meg Miskolcon. Ára füzetenkint 1 korona 80 fillér.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

N. A. dr. Szivesen látjuk sorainkban. — M. P. Budapest. Köszönet. Várjuk a folytatást. — Sz. I. Puskafő. Rendben van. Üdvözlét a kedves Henkóniába. — P. S. Budapest. Nincs rá földözlet. — H. A. Temesvár. Akkor már nem volt időnk. Sokszoros üdv. — N. V. Csabdi. Későn kaptuk. Nem használhatjuk.

KÖZGAZDASÁG.

A nép várai.

Székesfehérvár, okt. 13.

Valóban azok a szövetkezetek. Annak az *ültött-koptott*, hiszékeny, könnyelmű keresztény magyar népnek, amelyet fürge kalmárkörök már annyira megkopasztottak, mint a pecsenyének szánt szombati libát, korszerű erősségei. Mutatja a legutóbbi évtized, amelynek folyamán olyan sokan találtak oltalmat ezekben a menedékkövekben. Hogy a manchesterizmus a maga éppen nem kifogástalan versenyszabadságával szívesen megfojtaná a szövetkezeteket, hogy a kapzsi merkantilizmus egy-kettőre fölszámoltatná valamennyit, az nagyon könnyen érthető. Mindez azonban csak a mi álláspontunk, a szövetkezetek népmentő hivatása és hatása mellett szól.

Hogy állunk e tekintetben? Az áldott emlékezetű Károlyi Sándor gróf altruista munkássága nyitott könyv a magyar gazdasági élet ismerői előtt. Elvitathatlan, hogy a hazai szövetkezeti élet komoly koncepciója, a mozgalomnak lelkiismeretes organizálása, a régebbi kellemetlen kísérletezések után, az ő nevéhez fűződik. A keresztény megújulásra törekvő akció azután fölétele a maga széles munkakörébe a szövetkezetek ügyét is. És lendíteni igyekezett rajta, amidőn bátran, konzekvensül kimondta, hogy a szövetkezetek irányának tökéletesbűlnie kell és nemcsak működésében, de nevében, jellegében, fölépésében is *kifejezeten kereszténynek* kell lennie. Kár, hogy ettől az állásponttól nagyon sokan, a szövetkezetek mozgalmaknak egy egész külön táborában, még mai napig is fázanak. Hogy triviális hasonlattal éljünk, azt mondhatjuk, a se hideg, se meleg szövetkezeti küzdelem, amolyan zsákban macska. Afelől valamennyien tisztában vagyunk, hogy a szövetkezetek a keresztény nép érdekében alakultak. És bár tagadhatatlanul sok nevére érdemtelen kereszténnyel is meg kell küzdeniök, aki mondjuk ki magyarul — rosszabb a zsidónál, végelemzésében mégis csak a *keresztény kisemberek gazdasági szervezkedése a szövetkezeti mozgalom*, hatalmas ellenfélük a különböző hadállásban, különféle pontokon és váltakozó erőkifejtés mellett támadó *zsidó nagytőkével szemben*. Ez így van. A küzdelem minden objektív szemlélőjének, tartozzék akár az egyik, akár a másik táborba, akár egyikbe se, be kell vallania.

Ha nem volna így, akkor egyfelől a szövetkezeti mozgalom bizonyára nem tiltakoznék annyira a szintén szövetkezeti formában megjelenő s a felekezeti jelleget érthető okokból kerülő *koronatarékpen-táruk, fillérszövetkezetek* és más hasonló kétes vállalkozások ellen, amelyek a népjóléti intézmények nevét csak bitorolják, de a kis ekzisztenciákat csupán szipolyozni szokták, nem fölségíteni. Sajnátságos, hogy a lelkiismeretes szövetkezeti mozgalom szintelen iránya, amidőn az ilyen durva népbitorlások ellen tiltakozik, nem választja a distinkciónak azt a könnyű, határozott, egyedül célhozvivő módját, amely az intézményt tárgyi természetének megfelelően kereszténvnek vallja már nevében is.

És, hogy másik oldalról is megvilágítsuk a kérdést, ha nem volna így, hogy minden becsületes szövetkezet egyformán keresztény gazdasági szerv a nemkeresztény tőke ellen, akkor a merkantilizmus szócsövei és érdekcsoportjai *bizonyára distinguálnának* kirohanásaikban, gyűlésezeiseikben és mindenféle memorandumaikban keresztény szövetkezet és Hangya-szövetkezet között. Hát pedig ez soha eszük ágában sincs. Mindig egy kalap alá foglalják mindkét irányt, miután

ugyis tisztában vannak vele, hogy lényegileg egy a kettő.

Ezek így lévén a kertetgetésnek a szövetkezetek keresztény jeicégének nyílt bevallásánál semmi értelme sincs. Sőt ez a *hímezés-hámózás* az ügy egyöntetű haladásának kerékkötője. Pedig előrelátható, hogy ez a status quo egyhamar nem változik meg. Elég baj, de nincs módunkban segíteni rajta. Ahhoz rázkódatások kellene, amelyeket talán a jövő hord méhében.

Hogy azonban a magyar szövetkezeti mozgalmak történeti vázlatára térjünk vissza, örvedetesen konstatálhatjuk, mindkét irány becsülettel állotta meg a helyét s érdemes eredményekkel oldotta meg földadatát az eddigiekben. De sok küzdelembe került! Csak az tudja, aki benne volt. Eleinte az alakulások, szervezések nehéz munkája okozott sok gondot. A nép kezdetben húzódozott a dologtól. Ezen a bizalmatlanságon nem lehetett csodálkoznunk. Sokszor becsapták a szegényt régi grümdolások, különféle cégek alatt. Jött azután a második végét. Rávallott arra a mostanában sokat emlegetett — *magyar temperamentumra*. A nép nagyon is neki lendült. Csak az a kár, hogy nem mindenütt komolyan. Tetszett neki a dolog, mert új volt. Meg akarta próbálni. Nem egyszer azonban lelkiismeretes megfontolás nélkül, magát a két központot is félrevezette. Messze vinne a részletek közlése. Érdemesnek tartjuk mégis a megemléstésre azt a borsodmegyei falut, amelyben az alakulógyűlésen kedélyesen mondották nekünk — ha nem lesz *szabad mérés* — nem kell a szövetkezet, mert akkor úgy sem tud megélni. Nagyon természetes, hogy itt aztán nem is lett a szövetkezetből semmi. Pedig az is bizonyos, hogy a szövetkezeti italmérések, amilyen rettenetes nagy terhet rónak a vezetőségre, annyi hasznukat is lehet venni, ha ügyesen vezetik őket. Ez persze kényes kérdés. Mindazáltal nagyon is nagy különbség van — hiába tagadta pénzügyminiszter korában Lukács — a *kétféle pátinka* között.

A megalakulás nehézségei után következtek a *cégjegyzés* torturái. A *pénzügyigazgatóságok* jóakarátának is sok megnyilvánulását tapasztalhatta a mozgalom. Aztán elmúlt egy-két esztendő és sok elhamarkodva alakult szövetkezet organikus hibák következtében *fölszámolt*. Itt igen kritikus pontja volt a mozgalomnak. A merkantilizmus lapjai kihasználta a helyzetet. Fölvetették a lelkiismereti kérdést és szörnyen adták a nép barátját. Hála Isten, ezt a kemény próbát is kiállottuk. Azonkívül sok egyebet szerencsésen.

A szervezés nehézségei így elmúltak. Ma az alkotások napjait éli a szövetkezés. A népből szemmeláthatólag neveli a gazdasági érzéket és intelligenciát. A politikai konstellációk kedvezően alakultak. Végre-valahára olyan szelek fujdogálnak, amelyek a szövetkezeti élet vitorláit duzzasztják. Más a kormány, más a rendszer, mások az emberek. Ma már maga a belügyminiszter száll sikra a szövetkezetek érdekében. A földművelési miniszter régi pártfogójuk. Az a latere tárca birtokosa a nyílt küzdelem keresztényszövetkezeti ügy vezére. Így van ez most már végig az egész vonalon. Welche Wendung . . .

Hogy a sándorpáloknak és az ő fegyverhordozóiknak mindez nem tetszik, bölcsen tudjuk. Már zajonganak nagyon. Készül a sokféle tiltakozás. Föliirat, leirat. Átirat, hátiirat, köriirat. Memorandum, megmégam. Jól van. Helyes a bögés, oroszlan. Hanem azért nem ijedünk meg tőle.

Nagy bizalommal nézünk a szövetkezeti életnek a mi munkakörünkben oly örvedetesen tapasztalt föllendülése után a most készülő szé-

keszfehérvári szövetkezeli nagygyűlés elé. Ennél is több megnyugvással tölt el bennünket az a rövidesen megvalósuló terv, amelynek lényege: a testvértörvényhatóságok területén a legjobb szövetkezeti munkavezetők és munkások b. vonásával a keresztény kisemberek érdekeit szolgáló *hitelszövetkezet* alakítása, egyb. kapcsolva főként a keresztény gazdaközönségre tekintettel minél nagyobb méretű *értékcsilló szövetkezettel*.

Igy is kell. Erős várai népünknek a szövetkezetek. Hadd épüljenek ki minél jobban. (h.)

A mezőgazdaság állapota október elsején.

Most jelent meg a földművelésügyi miniszter szokásos jelentése a mezőgazdaság állapotáról, mely a kedvezőtlen időjárás folytán némi visszaesést mutat. Az esős, hűvös időjárás erősen gátolta a folyamatban levő természetakarítási és őszi szántóvető munkálatokat, de másrészt előmozdította a nyárutói rejtés és őszi gabonavevények fejlődését és megrikította a nyugati vármegyékben tömegesebben fellépő egereket. A hideg csösz és korai fagy különösen a szőlőben és azonkívül a késői tengerivetés és gyümölcsstermésben okozott tetemes kárt. A korai fajta tengerit már letörték, a késői letörés pedig folyamatban van. A termés mennyiségileg és minőségileg kielégítő és körülbelül 4 millió holdról a 10-10 q 407 millió q-ra becsülhető, a múlt évi 239 millió q-val szemben. A burgonya késői fajtáinak szedését az esős időjárás hátráltatta és helyenkint a rothadás terjesztésével a termés eredményét is csökkentette. A burgonyatermés nagyrésze azonban mennyiségileg és minőségileg kielégítő és 984 ezer kat. hold bevetett területről a 53-10 q. 522 millió q-ra becsülhető, a múlt évi 458 millió q-val szemben. A cukor- és takarmányrépa szedése általánosan megindult és az esőzés előmozdította a vetések fejlődését. A késői gyümölcsből az ugyis gyenge termést a rothadás apasztotta, a szőlőtermés pedig a peronoszpóra és a hideg esőzés okozta rothadás következtében mennyiségileg és minőségileg igen gyenge lesz.

Piaci árak.

Székesfehérvár 1906. október 13-án
(100 kg számítva.)

	kor. fill.	kor. fill.
Buza:	12 80	14 —
Rozs:	11 60	12 —
Árpa:	12 30	12 60
Zab:	13 50	13 60

Forgalom élénk.

Felolós szerkesztő: **Dr. HELVEY LAJOS.**

VÁSZON-ÁRUHÁZ MEGNYITÁS!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint Székesfehérvárott, a Barátok épületében (azelőtt Özv. Hanel Antalné-féle üzlethelyiség) egy a mai kor igényeinek megfelelő

Vászon-üzletét

nyitottam, raktáron tartok nagy választékban elsőrendű **Szepességi, Liptószentmiklósi és Rózsahegy** vásznak és sifonokat, **Damask ág- és asztalneműek, kávé terítékek, fehér és színes vászon-zsebkendők, törülközők, törlikendők, kanavásznak, pique, zsinoros atlasz és jól mosható divatos színes parget, egy a legfinomabb ing- és bluz-zefireket.** Továbbá dús választék **ágy- és asztalterítők, ablakfüggönyök, szőnyegek, háztárgykészült paplanok, matrac-szövetek és rolettavásznakban.**

Menyasszonyi, gyermek-, csecsemő-kelengyék és uri fehérneműek a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig készíttetnek.

Elsőrangú összeköttetésem következtében azon kellemes helyzetben vagyok, hogy nagyra becsült vevőimnek mindenkor a **legjobb, legfrissebb árut a legelőnyösebb árban** számíthatom.

Vállalatomat szíves jóindulatukba ajánlván

Kiváló tisztelettel

Sővegyártó Jánosné,

törvényszékiileg bejegyzett cégtulajdonos.

Ugyanitt egy tanuló felvétetik.

Hirdetések jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban. Szt-István-tér I. Székesfehérvár.

Székesfehérvári első Butorraktár

Sas-utca 6. szám,
a „Fekete sas“ szállodával szemben.

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönségnek a már **40 éve jó hirben álló saját készítményű**

kárpitós és asztalos BUTORAIMAT

nagy választékban, szilárd és izlásteljes kivitelben, pontos kiszolgálás és jutányos árakban ajánlani.

Nemkülönben e szakmákban vállalkozom kívánatra külön rajzok szerint elkészítendő mindenemű kárpitós és asztalos munkákra helyben és vidéken.

Teljes tisztelettel.

Füstér Imre.

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES

üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.

Raktárt tartok mindennemű rugányos hintókból és különböző üzleti kocsikból. **Javításokat** a leggyorsabban és jutányos árban készítek.

Hirtling Pál kocsigyártó,

Székesfehérvár, Tolnai-utca. 16.

Megrendelhetők:

Névjegyek, meghívók, eljegyzési és esketési tudósítások, számlák, címkek és levelepapírok borítékokkal.

Arjegyzékek, körlevelek, hirdetésművek és falragaszok.

Evi jelentések, mérlegek, kimutatások, hivatalos nyomtatványok és gya-szlapok.

Rovatolt táblázatok számadásokhoz és nyilvántartásokhoz.

Ropiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, nagyobb művek stb.

Állami és magánhivatalok részére szükséges mindennemű nyomtatványok; továbbá hivatalos level- és okmányborítékok minden alakban stb.

EGYHÁZMEGYEI KÖNYVNYOMDA

SZÉKESFEHÉRVÁROTT,
☐ KOSSUTH-UTCA II. SZ. ☐

Készít a legfinomabb kivitelben minden néven nevezendő

könyvnyomdai munkákat

tisztán és csinosan, a leg-
☐- jutányosabb áron. -☐

Raktáron tart:

Keresztelési, bérmlási, eljegyzési, esketési és halálzási anyakönyvi ivatek; továbbá alapítványi és templomszámadási ivatek merített papíron.

Keresztelési, esketési és halálzási anyakönyvi kivonatokat.

Templomszámadási jegyzőkönyveket, iktató- és postakönyveket.

Elbocsátó leveleket, eljegyzési bizonyítványokat, családi értesítőket, keresztelési kivonatokat.

Miscalapítványi leveleket. Bérma-jegyeket stb.

A könyvekhez szükséges nyomtatványok tetszés szerint füzve, kötve vagy ezek nélkül szállíthatnak.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000574